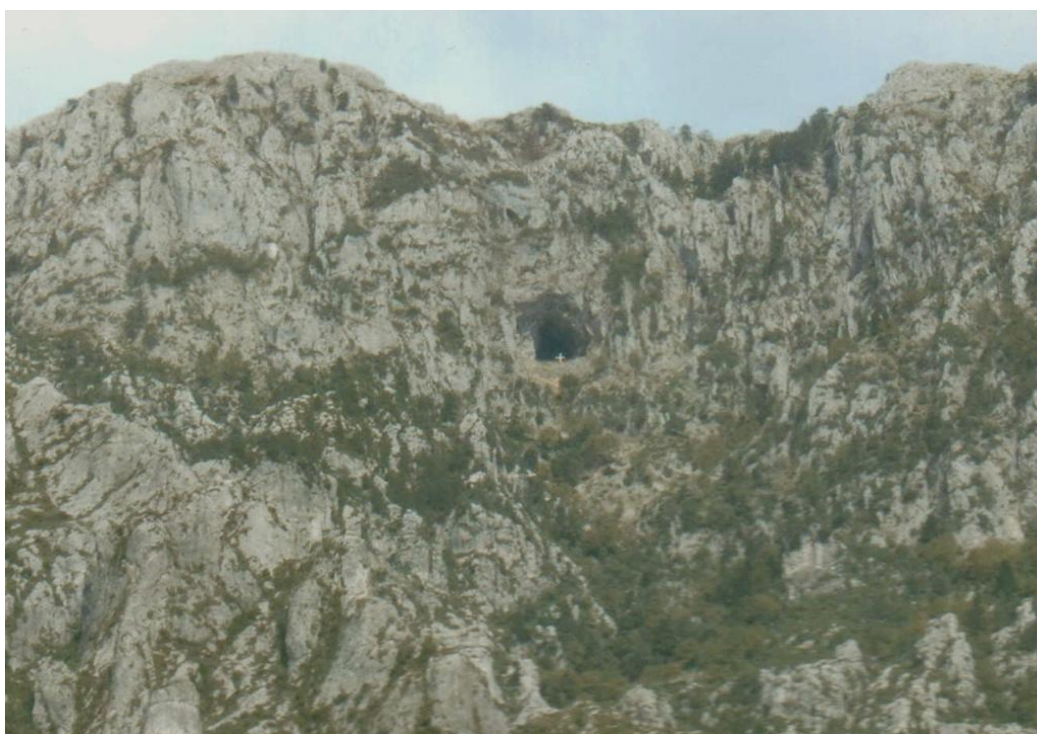

Β΄ Η Σπηλιά του Αγίου Αρσενίου της Βέλλιανης.

Ως μαύρη κηλίδα διακρίνεται στην πλαγιά του Κορύλα η Σπηλιά του *Αγίου Αρσενίου*. Από την αριστερά πλευρά της και ακριβώς κάτω από το καμπύλο της κορυφογραμμής γκρεμοτσακίστηκαν οι Ιταλοί και οι Μουσουλμάνοι Τσάμηδες κατά τη μάχη του Σταυρού 21.05.43.
(Φωτό. Βασίλειος Ε. Κούρτης)

Θέση – ονομασία

Η Σπηλιά του Αγίου Αρσενίου βρίσκεται νοτιοανατολικά της Παραμυθιάς, επί του όρους Κορύλα, δεξιά της ψηλότερης αυτού κορυφής και εντός των ορίων του χωριού Βέλλιανης (σήμερα Χρυσανγής). Παλιότερα, πριν το 1913 ανήκε εκκλησιαστικά στην ενορία της κοινότητας Ποπόβου (σήμερα Αγίας Κυριακής).

Οι ταξιδεύοντες Πάργα – Παραμυθιά – Γιάννενα, όταν βρεθούν στο ύψος της Κυράς – Παναγιάς και του Ξηρολόφου, ρίχνοντας το βλέμμα τους προς τον Κορύλα, διακρίνουν επ’ αυτού μεγάλη μελανή οπή με άσπρο σταυρό στο κάτω μέρος της. Η οπή αυτή είναι η Σπηλιά του Αγίου Αρσενίου. Κι ο άσπρος σταυρός που ήταν δωρεά των Παραμυθιωτών **Κώστα Νικολάου Καλύβα** και **Δημητρίου Βασιλείου Λιάκου** έχει καταστραφεί λόγω οξειδωσης. Σήμερα (2016) στη θέση του παλιού μεγάλου σταυρού (έξι μέτρων) έχουν τοποθετήσει ένα μικρό γρι χρώματος

Ονομάζεται **Σπηλιά του Αγίου Αρσενίου**, επειδή εντός αυτής, ως παραδοσιακά σώθηκε, ασκήτευσε ο Άγιος Αρσένιος, τοπικός Άγιος. Δεξιά δε της εισόδου της υπάρχει μικρό σπήλαιο, η Σκήτη του, μεταμορφωμένη, άγνωστο από πότε, σε μικρό παρεκκλήσι.

Η επίσκεψη

Αφετηρία οι Σβάρες του Καριωτιού.

Για να φθάσει κανείς με αυτοκίνητο στις Σβάρες του Καριωτιού έχει δύο δυνατότητες (1) :

Η πρώτη από την Παραμυθιά – Κατασκήνωση - Άνω Καριώτι – Σβάρες Καριωτιού. Και

η δεύτερη από τη Βέλλιανη – Αρχαία Ελέα – Γαλατσίδα – Σβάρες Καριωτιού.

Στη συνέχεια από τις Σβάρες του Καριωτιού πεζή, ακολουθώντας το νεοεπισκευασμένο μονοπάτι, φθάνει στη Σπηλιά του Αγίου Αρσενίου.

Η διαδρομή αυτή υπολογίζεται περίπου σε μία ώρα.

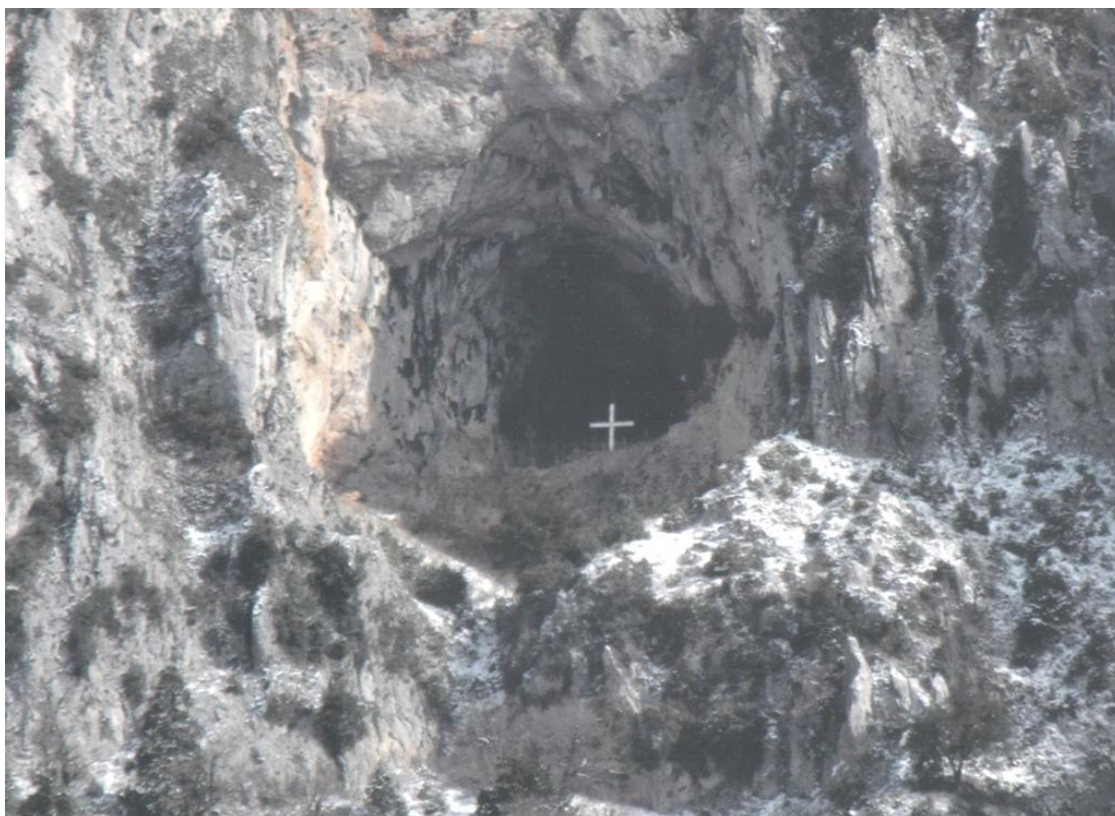
Με αφετηρία το Σταυρό ο ορειβάτης τουρίστας, εφόσον τον ακούν τα πόδια του και έχει μαζί του γνώστη του τοπίου, μπορεί, ακολουθώντας αριστερά το μονοπάτι, θα ανεβεί στην κορυφογραμμή. Από δω η θέα δυτικά και ανατολικά είναι πανοραμική. Συνεχίζοντας την πορεία επί της κορυφογραμμής, μετά από ολίγα λεπτά θα κατέλθει την πλαγιά του Κορύλα προς την πλευρά της Βέλλιανης, ευρισκόμενος απότομα κάτωθεν της Μεγάλης Σπηλιάς. Ατενίζοντας και θαυμάζοντας τις μεγάλες διαστάσεις της, θα αντικρίσει το μεγάλο μεταλλικό σταυρό έξι (6) μέτρων.

Ο εσωτερικός χώρος της Σπηλιάς.

Η Σπηλιά του Αγίου Αρσένη, τεραστίων διαστάσεων σε ύψος και πλάτος, προκαλεί το θαυμασμό σε κάθε επισκέπτη. Εισερχόμενος εντός αυτής, δεξιά της μπορεί να επισκεφτεί τη **Σκήτη** του Αγίου Αρσένη, διαμορφωμένη σε Παρεκκλήσι, του οποίου το τέμπλο κατάσκευάστηκε το 2012 από την ενορία της Βέλλιανης και με χρήματα που διατέθηκαν από το παγκάρι του.

(1). Τρίτη δυνατότητα :

Αρχαία Ελέα - Αλωνάκι – Κιόνι του Ζοργιάνη – Κιόνι του Μαργαρίτη – Σπηλιά Αγίου Αρσένη. Η διαδρομή είναι πολύ δύσκολη και απαιτεί τη βοήθεια γνώστη του τοπίου.

Η Σπηλιά του Αγίου Αρσενίου με το μεταλλικό σταυρό.
Η είσοδος στη Σπήλια γίνεται από την αριστερή αυτής πλευρά
(Φωτό : **Κωνσταντίνου. Τάγια** (Πανεπιστήμιο Στουτγκάρδης)

Κάτω από το ξύλινο πατάρι κρέμεται καμπάνα, δωρεά των **αδελφών Καλύβα** (Παραμυθιά).

Στο βάθος της Σπηλιάς και από τη δεξιά πλευρά της υπάρχει **στέρνα** βάθους 0,80 πόντων και πλάτους μισού μέτρου περίπου, εντός της οποίας συγκεντρώνεται νερό, του οποίου η στάθμη διατηρείται πάντα στο ίδιο ύψος. Τη στέρνα αυτή επισκεύασαν με δαπάνες και εργασία ο **Κώστας Καλύβας** (Παραμυθιά), ο **Αθανάσιος Σιώζος** (Ραχούλι), ο **Αριστοτέλης Μπίκας** (Βέλλιανη), ο Φιλολόγος **Δημήτριος Κοντός** (Καριώτι), και πολλοί άλλοι, έχοντας για κτίστες το **Γιάννη Πατσούρα** και **Στυλιανό Σταύρου** (Καριώτι).

Μετά το τέλος της επισκευής τοποθέτησαν στην οροφή της μεταλλικό ανοξείδωτο κάλυμμα με σύρτη, ώστε να διατηρείται το νερό καθαρό και να διευκολύνονται οι διψασμένοι θρησκευτικοί επισκέπτες. Το νερό της στέρνας, είναι πόσιμο, κρύο, χωνευτικό και δεν στερεύει καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Οι πιστοί το θεωρούν αγίασμα και καθένας τους, όταν φθάνει στη Σπηλιά, δοκιμάζει για να' χει τη χάρη του Άγιου.

Σύμφωνα με τον **Κώστα Καλύβα**, το εν λόγω νερό πηγάζει από την καλυμμένη στο βράχο σχισμή. Από κει αθέατο συγκεντρώνεται στην Στέρνα.

Πιο πάνω από τη στέρνα υπάρχει μικρή φυσική προβλήτα, από την οποία αρχίζει η απότομη ανάβαση για την Αγία Τράπεζα. Στην απότομη ανάβαση, παλιότερα, υπήρχε μικρή μεταλλική σκάλα, δωρεά του Βελλιανίτη *Αρσενίου Χαράλαμπου Παπαφώτη*. Η σκάλα αυτή σήμερα (2016) έχει καταστραφεί.

Η διαδρομή για την Αγία Τράπεζα

Η διαδρομή για την Αγία Τράπεζα διαρκεί ανάβαση – κατάβαση περίπου μία ώρα. Είναι αξιοθαύμαστη με πολλούς σταλακτίτες και σταλαγμίτες σε διάφορα σχήματα και με πολλές δεξαμενές, φτιαγμένες από τον ίδιο μάρμαρο, τη φύση, και με το ίδιο υλικό. Οι δεξαμενές αυτές είναι όλες γεμάτες με νερό, εκτός από μία, η οποία είναι άνυδρη καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, επειδή κατά την παράδοση λούστηκε σ' αυτή κάποια Τουρκάλα.

Η ανάβαση τελειώνει σε πέτρινο ορθογώνιο σκαλοπάτι, την Αγία Τράπεζα όπως το ονομάζουν. Οι αναβάτες προσκυνητές μόλις φθάσουν στο σημείο αυτό κάνουν το σταυρό τους, ανάβουν κεριά και λαμπάδες που για το σκοπό αυτόν φέρουν μαζί τους και προσπαθούν να αποσπάσουν ένα μικρό κομμάτι πέτρας το οποίο παίρνουν για φυλακτό. Πάνω από την Αγία Τράπεζα υπάρχει μικρή οπή για την οποία η παράδοση μας λέει ότι όταν κάποιος χωρικός άφησε ελεύθερη εντός αυτής μία γάτα, την επόμενη την βρήκε στην πίσω μεριά του βουνού...

Η Σπηλιά του Αγίου Αρσενίου παλιά ήταν Μονή

Παραδοσιακά αναφέρεται ότι το 1611, επί Επανάστασης του Διονυσίου του Φιλόσοφου, οι καλόγεροι που μόναζαν στη Μονή της Βέλλιανης, λόγω των τουρκικών επιθέσεων, αναγκάστηκαν να εγκατασταθούν στην Σπηλιά του Αγίου Αρσενίου, ζώντας μέσα σε ξύλινα κελιά :

Σπύρου Μουσελίμη : « Το Πόποβο », Γιάννενα 1970, σελ. 12 :

« ... Η σπελλοεκεκκλησιά τα' αγί Αρσένη είναι πολύ παλιά. ΄΄ Ήταν μοναστήρι με ξύλινα κελιά μέσα στη σπηλιά που τα' αφτιακαν οι παππούδες μας και στα οποία μόνασκε κι ο ίδιος ο ΄Αι Αρσένης κι από κει πήγε στη Λιβύη της Αφρικής....»

Η εορτή του Αγίου Αρσένη

Παλιά κάθε χρόνο στις οκτώ του Μάη τελούνταν στη Σπηλιά του Αγίου Αρσένη του Κορύλα μεγάλο πανηγύρι στο οποίο συμμετείχαν πιστοί από την Παραμυθιά, τα γύρω χωριά της, το Πόποβο και τα Σκάπετα, κυρίως Φροσύνη (παλιά Κορύστιανη)

Μετά το 1991 για διευκόλυνση των πιστών, επειδή η γιορτή του Αγίου Αρσένη δεν είναι αργία, *το πανηγύρι αυτό ορίστηκε να τελείται την πρώτη Κυριακή μετά τις οκτώ του Μάη.*

Διανυκτερεύσεις στη Σπηλιά του Αγίου Αρσένη του Κορύλα

Τα τελευταία χρόνια, κυρίως κατά τους θερινούς μήνες, πολλοί επισκέπτονται τη Σπηλιά του Αγίου Αρσένη, και διασκεδάζοντας διανυκτερεύουν σ' αυτήν. Όταν όμως την επομένη αναχωρούν, εγκαταλείπουν στο χώρο πολλά σκουπίδια, όπως πλαστικά, γυάλινες φιάλες, κουτιά αναψυκτικών κ.ά. Καλό είναι, ο κάθε προσκυνητής επισκέπτης μόνος του να φροντίζει για την καθαριότητα της Σπηλιάς, ώστε να τη βρίσκει καθαρή και ο επόμενος. Η τοποθέτηση δύο ή τριών πινακίδων με την επιγραφή, « *Αγαπάτε την καθαριότητα* », « *Φεύγοντας, πάρτε μαζί σας τα σκουπίδια που δημιουργήσατε* » ίσως βελτιώσει την κατάσταση.

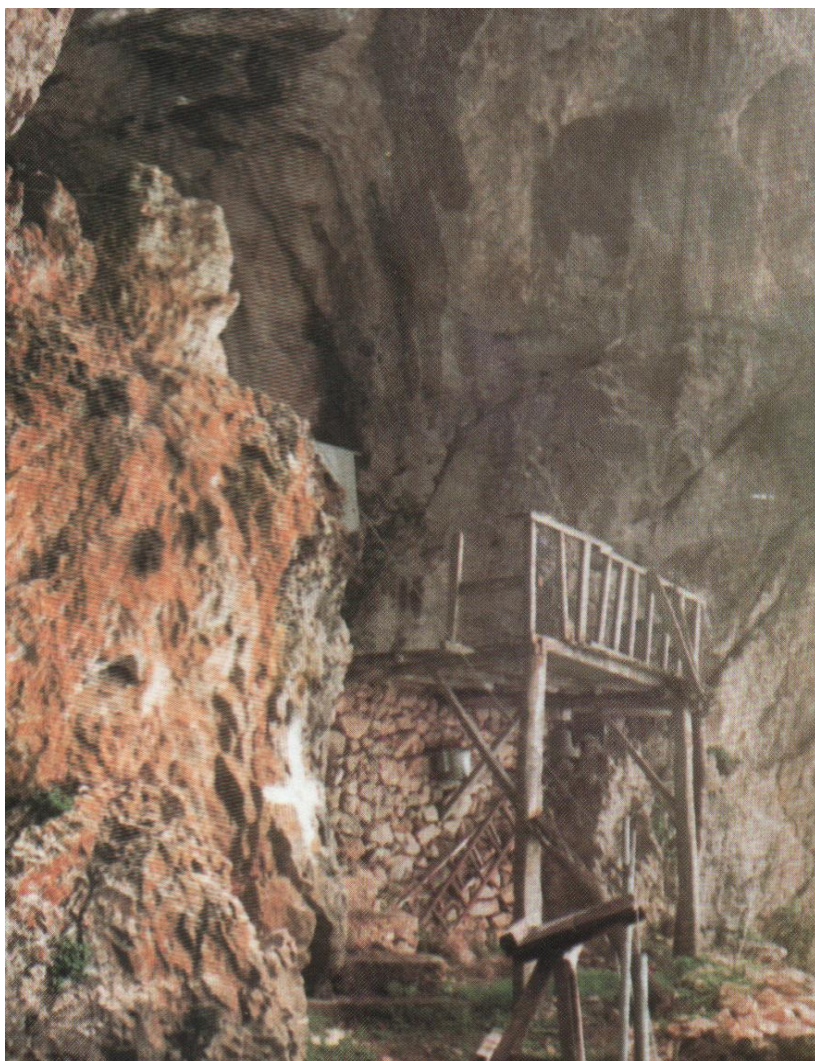
Η Επιτροπή προστασίας της Σπηλιάς του Αγίου Αρσένη

Το 1990 σχηματίστηκε άτυπη επιτροπή με σκοπό τη διαμόρφωση του χώρου της Σπηλιάς και τον καλλωπισμό της Σκήτης του Αγίου Αρσένη. Η επιτροπή αυτή επιτέλεσε σπουδαίο έργο, το οποίο σήμερα απολαμβάνει και θαυμάζει κάθε επισκέπτης. Δυστυχώς όμως η συνταξιοδότηση του άξιου ποιμένα της ενορίας της Βέλλιανης, *Νικολάου Πέτσιου*, είχε ως αποτέλεσμα και τη διάλυση της άτυπης αυτής Επιτροπής.

(Για το έργο της Επιτροπής βλ. *Μάριος Αναστασίου Μπίκας* : Στ' απόσκια του Κορύλα, Θεσσαλονίκη, σελ. 371)

.....

(2) . Στη Γερμανία όταν κάποιος αγοράζει νερό, αναψυκτικά ή μπίρες σε κουτιά, σε γυάλινες φιάλες ή σε πλαστικά πάνω στην τιμή της πώλησης χρεώνουν επιπλέον 0,25, 0,15 ή 0,10 λεπτά, τα οποία λαμβάνει πίσω, όταν επιστρέψει (άδεια) τα κουτιά, τα πλαστικά ή τις γυάλινες φιάλες. Με τον τρόπο αυτόν δεν αποφεύγεται μόνο η μόλυνση του περιβάλλοντος, αλλά διευκολύνεται και η ανακύκλωση.

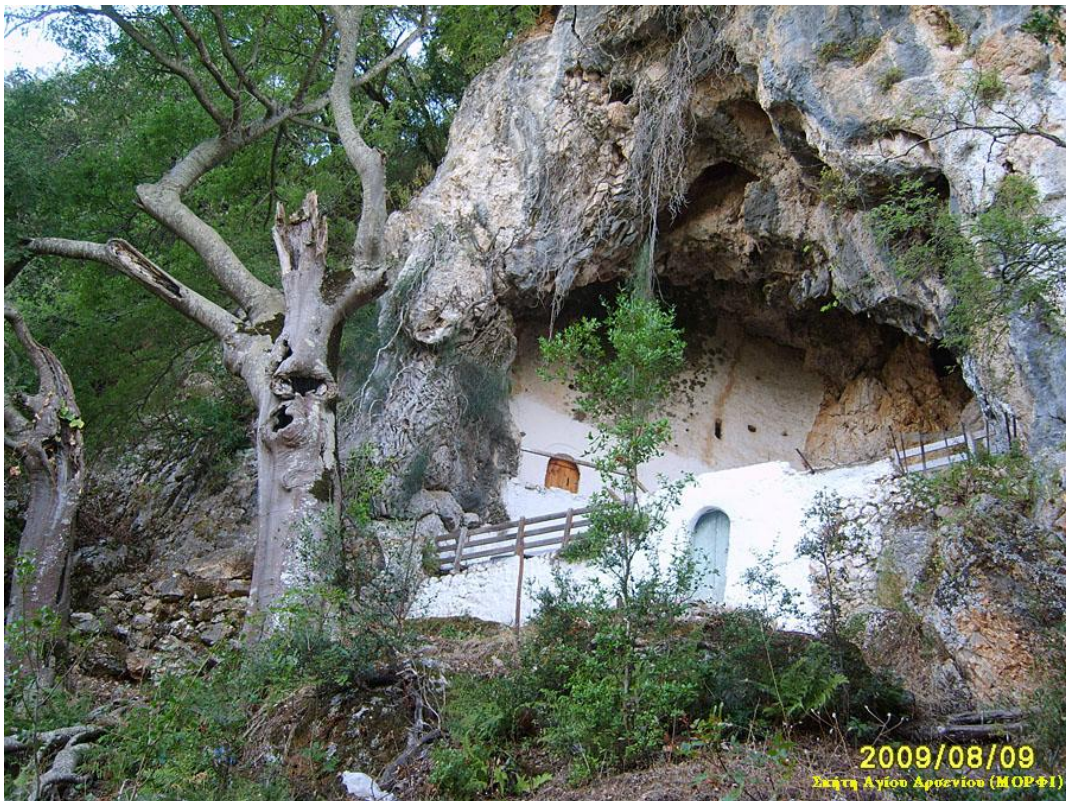
Η Σκήτη του Αγίου Αρσένη. Διακρίνεται το ξύλινο πατάρι, την εποχή του 1994, το οποίο αργότερα έχει ανανεωθεί με την πρωτοβουλία του αείμνηστου Βελλιανίτη **Βασίλη Λώλου** και την εργασία πολλών πιστών. Δεξιά του επί του βράχου εικονιζόμενου άσπρου σταυρού βρίσκεται η ανάβαση για τη Σκήτη του Αγίου Αρσενίου
(Φωτογραφία 1994 : Δημ. Καμαρούλια Ηπειρωτική Εταιρεία, τεύχος 209) .

Ο Άγιος Αρσένιος (Παράδοση)

Σύμφωνα με την παράδοση ο Άγιος Αρσένης μόναζε σε σκήτη του βουνού **Ερημίτη**, κοντά στο χωριό Μορφάτι. Από τη σκήτη αυτή εκδιώχτηκε από τους Τούρκους και, για να σωθεί, κατέφυγε πρώτα στις σπηλιές της Βέλλιανης, **Γουρουνόγραβας**, **Κιόνι του Ζοργιάννη** και τελικά στη σημερινή **ομώνυμη Σπηλιά του**.

*Η σκήτη του Αγίου Αρσενίου στον Ερημίτη (Μόρφι)
Η φωτογραφία είναι από το Αρχείο του Θωμά Γκίνη*

*Η σπηλιά του Αγίου Αρσενίου στον Ερημίτη (Μόρφι)
Η φωτογραφία είναι από το Αρχείο του Θωμά Γκίνη*

Βιβλιογραφία. :

- α. *Δημήτριου Παναγιωτίδη* : « Η Βέλλιανη, τα πελασγικά αυτής τείχη και η μονή της »
- β. *Σπύρου Μουσελίμη* : α. « Το Πόποβο » (Αγία Κυριακή) , Γιάννενα 1970, σελ. 12.
- γ. « Οι αρχαιότητες της Θεσπρωτίας », Γιάννενα, 1980, σελ.176
- δ. *Δημήτριου Καμαρούλια* « Το Ασκηταριό του Αγίου Αρσενίου στον Κουρίλα », Ηπειρωτική Εταιρεία, Φλεβάρης1994, τεύχος 209, σελ. 80
- ε. *Φώτιου Οικονόμου* : « Η Θεσπρωτία », Αθήνα, 1979
- στ. *Τούλα Στεφανίδου – Μαλακάτα* : « Μαργαρίτι Γενέθλια Γη », Αθήνα 2000, σελ. 69-70
- ζ. *Μάριου Μπίκα* : «Στ' απόσκια του Κορούλα », Θεσσαλονίκη 1999.

Μάριος Α. Μπίκας Μάης 2019